

Міхно О. (2017) Педагогічний календар. Листопад 2017: [300-річчя від дня народження Григорія Кониського, 160-річчя від дня народження Дмитра Багалія, 110-річчя від дня народження Михайла Гриценка]. *Справи сімейні*. №11. С. 31–32.

Mikhno O. (2017). Pedagogical calendar. November 2017: [300th Birthday of Hryhoriy Konyssky, 160th Birthday of Dmitry Bagaliy, 110th Birthday of Mykhaylo Hrytsenko]. *Справи сімейні*. №11. Рр. 31–32.

Педагогічний календар. Листопад 2017

110 років від дня народження Михайла Гриценка (1907—1992), українського педагога, фахівця з історії педагогіки

Гриченко Михайло Семенович народився 7 листопада 1907 р. в с. Великі Сорочинці (тепер Миргородського району Полтавщини) в сім'ї селянина-бідняка. Після закінчення 7-річної трудової школи вступив до Великосорочинського педагогічного технікуму. Закінчивши навчання, М. Гриченко працював учителем історії та суспільствознавства в школах міст Опішня та Карлівка на Полтавщині (1928—1930), заступником директора з навчальної роботи Харківського індустріального технікуму (1930—1931). Пізніше навчався в аспірантурі Науково-дослідного інституту педагогіки УСРР.

З 1933 р. М. Гриченко — заступник директора та завідувач кафедри педагогіки й психології Запорізького педагогічного інституту. Влітку 1941 р. педагог виїхав до Таджикиської РСР, де з вересня 1941 до червня 1942 р. викладав історію педагогіки на педагогічних курсах Народного комісаріату освіти та історію в середній школі м. Ура-Тюбе Ленінабадської області, потім був директором учительського інституту в м. Моздок на Північному Кавказі.

У квітні 1946 р. Михайло Семенович розпочав викладацьку діяльність у вищих навчальних закладах Одеси, а з 1956 р. став доцентом кафедри педагогіки Одеського педагогічного інституту ім. К. Ушинського. З 1961 р. М. Гриченко почав працювати науковим кореспондентом відділу історії педагогіки Інституту педагогіки. Крім наукової, викладацької діяльності, вчений вів активну громадську роботу, був головою Одеського міського педагогічного товариства УРСР.

Наукові праці М. Гриценка присвячені переважно питанням організації навчання в середніх спеціальних та вищих навчальних закладах, історії української педагогіки, проблемі періодизації історії освіти. Як історик освіти, вчений досліджував життя та діяльність видатних педагогів минулого: Х.Алчевської, Я. Коменського, М. Корфа, А. Макаренка, К. Ушинського.

У фондах Педагогічного музею України зберігається комплекс матеріалів Михайла Гриценка, який містить близько 100 одиниць зберігання: документи, рукописи, машинописи, вітальні телеграми і листівки. Особливо цікавими є три фотоальбоми, зроблені самим педагогом — один сімейний, який є свого роду літописом кількох поколінь великої родини, другий присвячено викладацькій і науковій діяльності вченого, третій — 150-річчю Костянтина Ушинського.

Помер М.Гриченко 23 січня 1992 р. в Києві.

160 років від дня народження Дмитра Багалія (1857—1932), українського історика, педагога, громадського й культурно-освітнього діяча

Багалій Дмитро Іванович народився 7 листопада 1857 р. в Києві у сім'ї ремісника. У 1865 р. став учнем початкової школи — парафіяльного училища, з 1868 року вступив до 4-класної прогімназії, а в 1872 р. — до 2-ї Київської гімназії, яку закінчив у 1876 р. Того ж року вступив на історико-філологічний факультет Київського університету, після закінчення якого у 1880 р. Д. Багалія залишили як стипендіата для підготовки до професорського звання.

У 1883 р. Дмитро Іванович був обраний на посаду штатного доцента кафедри російської історії Харківського університету. Уже перші праці молодого історика, присвячені минулому Слобожанщини, викликали інтерес у читачів. Великою популярністю користувались і лекції серед студентів, присвячені історії українського народу.

Дмитро Іванович брав участь у створенні Харківського історичного архіву, обов'язки завідувача якого на громадських засадах виконував близько 3-х років. Наукова й викладацька діяльність ученого в Харкові проходила за умов жорстокої політичної реакції, його звинуватили в «українофільстві» й перевели із штатних викладачів у нижчу категорію приват-доцентів.

1887 р. захистив дисертацію і разом з докторським ступенем 30-річний учений отримав ординатуру в Харківському університеті і наукове визнання. З 1893 по 1905 р. він очолював правління Харківської бібліотеки. Д. Багалій брав також активну участь у роботі Харківського товариства грамотності; з 1891 по 1904 р. він обіймав посаду голови видавничого комітету Товариства.

У жовтні 1906 р. вченого обрали ректором Харківського університету. Як і раніше, Дмитро Іванович вважав основним своїм обов'язком культурну та просвітницьку роботу, підтримував ідею заснування у Харківському університеті кафедр історії України, української мови та літератури. Великого значення Д. Багалій надав розвитку вищої жіночої освіти. Він був організатором Вищих жіночих медичних курсів у Харкові, читав курси на Вищих жіночих курсах товариства працюючих жінок.

Незаперечною заслугою Д. Багалія є пошук та опублікування праць Григорія Сковороди, встановлення важливих фактів його біографії, визначення місця й ролі філософа в культурному і громадському житті України XVIII ст. Іншою темою наукових досліджень ученого, котрій він присвятив близько 40 праць, стала історія Харківського університету.

В 1918 р., переїхавши до Києва, Д. Багалій бере активну участь у створенні Української академії наук (УАН), а згодом стає її першим віцепрезидентом. Він очолив роботу з організації історичної науки в системі Академії після обрання першим головою історико-філологічного відділення УАН. На початку 1926 р. Д. Багалію доручили організувати наукову установу всеукраїнського значення — Науково-дослідний інститут Тараса Шевченка, який він і очолив і з яким пов'язані основні досягнення шевченкознавства наприкінці 1920-х — початку 1930-х рр.

Останні роки життя вченого проходили в період тотальної політизації наукового та культурного життя, що знайшло відображення в його науковій і громадській діяльності.

Помер учений 9 лютого 1932 року в Харкові.

300 років від дня народження Григорія Кониського (1717—1795), українського педагога, культурно-освітнього і церковного діяча, письменника

Кониський Григорій Осипович (у чернецтві Георгій) народився 20 листопада 1717 р. у Ніжині на Чернігівщині. Початкову освіту здобув удома, потім навчався в Києво-Могилянській академії. В 1745 р. став професором піітики, в 1747—1751 читав два курси філософії. З 1747 — префект, а з 1752 по 1754 рр. — ректор академії. З 1755 р.— білоруський єпископ, з 1783 р. — архієпископ.

Серед українських педагогів-філософів XVIII ст. Г. Кониський є одним з найбільших авторитетів. Учений сформулював концепцію людської активності, спрямованої на досягнення «корисного» в житті. Активність він пов'язував із соціальною діяльністю й відповідальністю людини за свій вибір і вчинки, а рушійні сили людської діяльності й мотиви вбачав у самій людині, а не в наперед визначених факторах. Педагог вважав, що земне життя — це сенс людського блага, хоча є й вище благо, що «приготував людині Бог» у потойбічному світі, але воно не заперечує необхідності земного щастя. Ці ідеї та принципи є характерними і для творчості Григорія Сковороди — учня Г.Кониського.

Як професор і адміністратор, брав найактивнішу участь в обговоренні проектів інструкцій щодо організації навчального процесу в Києво-Могилянській академії. У 1754 р. він склав академічну Інструкцію «Про порядок викладання предметів. У якій школі...що саме, в якому обсязі і скількичити», яка значно упорядкувала й покращила навчальний процес.

В 1757 р. Г. Кониський заснував у Могильові семінарію на зразок Києво-Могилянської академії, викладачів для якої запрошував з Києва. Могильовська семінарія стала провідним освітнім закладом й ідеологічним центром православних білорусів.

Ставши єпископом, Г. Кониський не залишив просвітницької діяльності: активно впроваджував свої гуманістичні ідеї, відкривав школи, писав і видавав наукові праці, художні твори і навчальні посібники.

Помер Г. Кониський 13 лютого 1795 р. в Могильові (тепер Білорусь).